

สำเนา

21.59 ก

ด่วนมาก

ที่ นร 0601/ 1146

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ทำเนียบวังหน้า กรุงเทพฯ 10200

22 กันยายน 2535

เรื่อง ทารื้อเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ในเขตป่าไม้ตามมาตรา 59 ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

- อ้างถึง (1) หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนมาก ที่ กษ 0707.02/6055
ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2535
- (2) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร 0601/ป
4861 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2535

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ตามมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในเขตป่าไม้

ตามหนังสือของกรมป่าไม้ที่อ้างถึง (1) กรมป่าไม้ขอให้สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า

1. ที่ดินซึ่งบุคคลครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวล
กฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่ได้ขอและรับอนุญาตให้จัดจองที่ดินตามกฎหมาย ไม่มีหนังสือ
สำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินและไม่ได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติ
ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ต่อมาภายหลังที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว
ได้มีการประกาศที่ดินนั้นเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขต
ห้ามล่าสัตว์ป่า หรือมีมติคณะรัฐมนตรีให้สงวนไว้เป็นป่าไม้ถาวรของชาติ บุคคลผู้ครอบครอง
และทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวหรือบุคคลผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องจาก
บุคคลดังกล่าวประสงค์จะให้ทางราชการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ตามมาตรา 59 ทวิ หรือมาตราอื่นใดได้เพียงใด หรือไม่

2. กรณีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หากทางราชการประสงค์จะกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งออกตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีอันเป็นที่ดินซึ่งรัฐสงวนไว้เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ ท่านองเดียวกันกับที่เคยกำหนดไว้ในข้อ 9 (1) แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2515 จะกระทำได้หรือไม่

ในการพิจารณาเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือถึง อ่างถึง (2) ขอให้กรมป่าไม้จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวด้วยความแจ่มชัดแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นดังนี้

1. สำหรับข้อหาหรือประการแรก เห็นว่า ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับต้องแจ้งการครอบครองหรือต้องได้รับการผ่อนผันการแจ้งการครอบครองจากผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 เสียก่อน จึงจะขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งได้กำหนดว่า ถ้าครอบครองและทำประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันใช้พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 ก็มีสิทธิขอรับโฉนดที่ดินตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในกรณีนี้คือ การขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเฉพาะราย. มาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 ส่วนผู้ครอบครองและทำประโยชน์ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 ใช้บังคับ ที่มีได้ดำเนินการให้ชอบด้วยกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น การขอออกโฉนดที่ดินให้เป็นไปตามกฎกระทรวง (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 แม้ต่อมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 ได้เปิดโอกาส

ให้ผู้ครอบครองและผู้ทำประโยชน์ในกรณีข้างต้นสามารถขอก้อนที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดไว้ แต่ถ้าที่ดินนั้นถูกกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหรือมีมติคณะรัฐมนตรีให้สงวนไว้เป็นป่าไม้ถาวรของชาติไปก่อนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ เพราะผลของการไม่แจ้งการครอบครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ถือได้ว่าบุคคลเหล่านี้ละสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้ และการกำหนดเขตป่าไม้ของทางราชการข้างต้นทำให้ที่ดินดังกล่าวต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินตามข้อ 8 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 โดยป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ถือเป็นที่สงวนหวงห้ามตามกฎหมายเฉพาะ และเขตป่าไม้ถาวรตามมติของคณะรัฐมนตรี ถือเป็นที่ดินซึ่งทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อรักษาธรรมชาติ นอกจากนี้ข้อ 9 (1) แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกโฉนดที่ดินและออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ยังกำหนดห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินที่ถูกจำแนกเป็นเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีอีกด้วย และแม้ว่าต่อมาระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2532) ว่าด้วยเงื่อนไขในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งใช้บังคับแทนระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ฯลฯ ข้างต้น จะไม่ได้กำหนดเงื่อนไขเรื่องเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีไว้เหมือนระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ฯลฯ แต่เมื่อที่ดินถูกกำหนดเป็นเขตป่าไม้ของทางราชการแล้ว จึงไม่สามารถออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ตามข้อ 8 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ฯลฯ ที่กล่าวไว้ข้างต้น

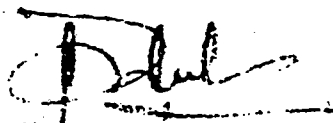
2. สำหรับข้อหาหรือประการที่สอง เห็นว่า การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในกรณีทั่วไปนั้น เป็นไปตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่กำหนดให้แบบ หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 วางวิธีปฏิบัติในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ไว้แล้ว แต่การออกระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติซึ่งมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฯลฯ ให้อำนาจไว้ นั้น เป็นกรณีที่มุ่งจะช่วยเหลือผู้ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งตกค้างการแจ้งการครอบครองให้มีที่ดินทำกินตามสมควร โดยกำหนดแนวทางให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาและออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้เฉพาะกรณีจำเป็นเท่านั้น ซึ่งเป็นคนละกรณีกับกฎกระทรวงออกตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) กำลังตรวจพิจารณาร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ว่าด้วยแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดินอยู่ และ จะปรับปรุงร่างกฎกระทรวงให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวต่อไป

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้ เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้และกรมพัฒนาที่ดิน) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ ตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภัยราช จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

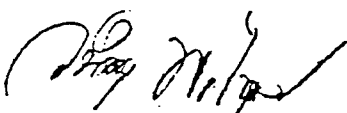
สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. 2220206-9

โทรสาร 2241401

2263611-2

สำเนาถูกต้อง

(นางวนิดา พรไพบูลย์)

นิติกร 6 กองนิติการ

เรื่อง การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตาม
มาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในเขตป่าไม้

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กษ 0707.02/6055 ลงวันที่ 25
กุมภาพันธ์ 2535 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า กรมป่าไม้และกรมที่ดิน
ได้ร่วมประชุมพิจารณาทบทวนระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ 12)
พ.ศ. 2532 ว่าด้วยเงื่อนไขการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ข้อ 7^๑ ซึ่งระบุให้บุคคลขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการ
เฉพาะรายตามมาตรา 59 ทวิ^๒ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยไม่ได้

ข้อ 7 พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ให้แก่บุคคลตามมาตรา 59 ทวิ วรรคหนึ่ง เป็นการเฉพาะรายได้ ถ้ามี
ความจำเป็นดังต่อไปนี้

- (1) ที่ดินนั้นถูกเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
- (2) ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินจะโอนที่ดินนั้นให้แก่ทบวง
การเมือง องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล
หรือรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ

- (3) มีความจำเป็นอย่างอื่นโดยได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

มาตรา 59 ทวิ ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่
ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีได้แจ้ง
การครอบครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497
แต่ไม่รวมถึงผู้ซึ่งมิได้ปฏิบัติตามมาตรา 27 ตวิ ถ้ามีความจำเป็นจะขอออกโฉนดที่ดิน
หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะราย เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่
พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด แต่ต้องไม่เกิน

(มีต่อหน้าถัดไป)

กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังที่เคยกำหนดไว้ตามข้อ 9^๑ (1) แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2515 ซึ่งกำหนดว่า "ที่ดินนั้นต้องไม่อยู่ในเขตที่ทางราชการจำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร" เนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้มีมติในการประชุมครั้งที่ 4/2534 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2534 ให้อธิบดีกรมป่าไม้ประสานงานกับกรมที่ดินพิจารณาขอทบทวนเรื่องนี้เพื่อกำหนดเงื่อนไขไว้เช่นที่ได้กำหนดไว้ ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายในรายละเอียดหลายประเด็น สรุปได้ว่า

(ต่อจากเชิงอรรถที่ 2)

ห้ามสืบไร่ ถ้าเกินห้ามสืบไร่จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวด้วย

ข้อ 9 การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเฉพาะรายโดยมิได้แจ้งการครอบครองที่ดินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ดังนี้

(1) ที่ดินนั้นต้องไม่อยู่ในเขตที่ทางราชการจำแนกให้เป็นเขตป่าไม้ถาวร
(2) ความจำเป็นในกรณีที่จะออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ คือ

(ก) ที่ดินนั้นถูกเวนคืนตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
(ข) ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ประสงค์จะโอนที่ดินนั้นแก่ทางราชการ หรือ

(ค) ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่น แต่ต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นการเฉพาะราย

(3) ให้นำความในข้อ 5 และข้อ 6 มาใช้บังคับแก่การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินเฉพาะรายโดยอนุโลม

ฝ่ายกรมที่ดิน มีความเห็นว่ามาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน บัญญัติไว้ว่า "ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ ใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีได้แจ้งการครอบครองตาม มาตรา 5^(๔) แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497....." ไปได้บัญญัติห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในพื้นที่ที่จำแนก เป็นเขตป่าไม้ถาวร หากกำหนดข้อห้ามนี้ไว้ในระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ก็จะไม่เกิดปัญหา และจะนำกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความใน พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ข้อ 8^(๕) มาใช้บังคับกับผู้ ที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับไม่ได้

ฝ่ายกรมป่าไม้ มีความเห็นแตกต่างกับกรมที่ดินว่าผู้ที่มิได้แจ้งการ ครอบครอง(ส.ค.1) เป็นผู้ซึ่งมิได้ปฏิบัติตามกฎหมาย จึงไม่ควรมีสถานที่ที่จะขอออก โฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในเขตป่าไม้เช่นเดียวกับผู้ที่ได้แจ้ง การครอบครอง(ส.ค.1)ไว้ และกรณีตามมาตรา 59 ทวิ^(๖) วรรคหนึ่ง ควรจะนำ

-----+
^(๔) มาตรา 5 ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการ ครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรานี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิอันใหม่ แก่ผู้แจ้งแต่ประการใด

^(๕) ข้อ 8 ที่ดินที่จะพึงออกโฉนดที่ดินต้องเป็นที่ดินที่ผู้มีสิทธิในที่ดินได้ ครอบครองและทำประโยชน์แล้ว และเป็นที่ดินที่จะพึงออกโฉนดที่ดินได้ตามกฎหมาย แต่ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินดังต่อไปนี้

- (1) ที่ดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ที่ชายตลิ่ง
- (2) ที่เขา ที่ภูเขา หรือที่สงวนหวงห้าม หรือที่ดินซึ่งทางราชการ เห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อรักษาธรรมชาติ

^(๖) โปรดดูเชิงอรรถที่ 2, ข้างต้น

กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ข้อ 8⁽⁷⁾ (2) มาใช้บังคับได้ เพราะถือว่าที่ดินในเขตป่าไม้เป็นที่สงวนหวงห้ามหรือที่ดินซึ่งทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อรักษาธรรมชาติ จึงต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ประชุมจึงมีมติให้หาวิธีคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและมีให้เกิดความเสียหายต่อที่ดินที่ควรสงวนไว้เป็นป่าไม้

นอกจากนี้กรมป่าไม้ยังมีความเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2475 ได้คุ้มครองที่ดินของรัฐอันเป็นที่รกร้างว่างเปล่าให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน แม้จะมีผู้ใดเข้าไปบุกรุกยึดถือครอบครองก็ไม้อาจยกขึ้นอ้างกับรัฐได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304⁽⁸⁾ และมาตรา 1306⁽⁹⁾) แต่บุคคลอาจได้มาซึ่งที่ดินรกร้างว่างเปล่าได้ตามกฎหมายที่ดิน (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1334⁽¹⁰⁾) ซึ่งก่อนมีพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 ใช้บังคับการได้มาซึ่งที่ดินโดย

-----+
⁽⁷⁾โปรดดูเชิงอรรถที่ 5, ข้างต้น

⁽⁸⁾ มาตรา 1304 สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น

(1) ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

(2) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่าที่ชาขดลิ่ง ทางน้ำทางหลวง ทะเลสาบ

(3) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่าป้อมและโรงทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์

⁽⁹⁾ มาตรา 1306 ท่านห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

⁽¹⁰⁾ มาตรา 1334 ที่ดินรกร้างว่างเปล่าและที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดินนั้น ท่านว่าบุคคลอาจได้มาตามกฎหมายที่ดิน

ด้วยกฎหมาย จะต้องขอจับจองที่ดินต่อเจ้าหน้าที่ก่อน และเมื่อพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 8) พุทธศักราช 2479 ใช้บังคับแล้ว การได้มาซึ่งที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา 1304 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะต้องขอและอนุญาตให้จับจองที่ดินตามมาตรา 5⁽¹¹⁾ เมื่อได้รับอนุญาตให้จับจองแล้ว ต้องทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด หากผู้ใดเข้าครอบครองที่ดิน โดยไม่ได้รับอนุญาต ย่อมมีความผิดตามมาตรา 15⁽¹²⁾ ดังนั้น ผู้ซึ่งครอบครองและ ทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดง กรรมสิทธิ์ที่ดิน ไม่ได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา 5⁽¹³⁾ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และไม่ได้ขอจับจองและได้รับอนุญาตให้จับจองที่ดิน ตามกฎหมาย จึงยังมีได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินนั้น รัฐจึงมีอำนาจนำ ที่ดินนั้นไปประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้าม ล่าสัตว์ป่า หรือมีมติให้สงวนรักษาไว้ให้เป็นป่าไม้ถาวรของชาติได้ (เทียบกับคำพิพากษาฎีกาที่ 708/2509) ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว ไม่มีสิทธิโต้แย้ง หรืออ้างสิทธิครอบครองมาต่อสู้หรือยันกับรัฐได้ เพราะเป็นที่ดินของรัฐและเป็นการเข้า ขัดถือครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้จะครอบครองทำประโยชน์มาอย่างไร นานเท่าใด ก็ไม่ลบเลือนสภาพที่ดินอันเป็นของรัฐตลอดเวลาที่ยึดถือครอบครองอยู่โดย

-----+
⁽¹¹⁾ มาตรา 5 การจับจองที่ดินนั้นจะต้องขอและอนุญาตให้จับจองได้ตาม บทแห่งพระราชบัญญัติ

อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการที่จะสั่งอนุญาตให้จับจองและจำนวนที่ดิน อย่างสูงที่จะอนุญาตได้ มีกำหนดดังนี้

นายอำเภออนุญาตได้ไม่เกิน 50 ไร่

ข้าหลวงประจำจังหวัดอนุญาตได้ไม่เกิน 100 ไร่

⁽¹²⁾ มาตรา 15 ภายหลังที่ได้ใช้พระราชบัญญัตินี้แล้ว ผู้ใดเข้าครอบครองที่ดิน โดยไม่ได้รับอนุญาต พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกเสียจากที่ดินนั้นได้ ถ้าผู้นั้น ยังขัดคำสั่งของเจ้าพนักงาน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุก ไม่เกินสามเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁽¹³⁾ โปรดดูเชิงอรรถที่ 4, ข้างต้น

ไม่ได้รับอนุญาต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 318 ถึง 329/2525) การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว จึงไม่สามารถดำเนินการตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ เพราะการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน จะกระทำได้เฉพาะที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 (1) ซึ่งบุคคลอาจได้มาตามกฎหมายที่ดินเท่านั้น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1334) แต่กรณีนี้รัฐได้ประกาศที่ดินดังกล่าวเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาน้ำจืดป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือป่าไม้อาวุธของชาติ ได้ทำให้ที่ดินดังกล่าวเปลี่ยนสภาพเป็นที่ดินซึ่งรัฐสงวนไว้เพื่อรักษาธรรมชาติ อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว จึงเป็นการขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1306, 1334 และกฎกระทรวง (พ.ศ. 2497) ข้อ 1 กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2497) ข้อ 3 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ข้อ 8 (2) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

กรมป่าไม้จึงใคร่ขอเรียนหาหรือคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

1. ที่ดินซึ่งบุคคลครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่ได้ขอและรับอนุญาตให้จับจองที่ดินตามกฎหมาย ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินและไม่ได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ต่อมาภายหลังที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้วได้มีการประกาศที่ดินนั้นเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาน้ำจืดป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือมีมติคณะรัฐมนตรีให้สงวนไว้เป็นป่าไม้อาวุธของชาติ บุคคลผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวหรือบุคคลผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องจากบุคคลดังกล่าวประสงค์จะให้ทางราชการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ขอทราบทางราชการจะสามารถออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามมาตรา 59 ทวิ หรือมาตราอื่นใดได้เพียงใด หรือไม่

2. กรณีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามมาตรา 59 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน หากทางราชการประสงค์จะกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งออกตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาน้ำจืดป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหรือเขตป่าไม้อาวุธ

ตามมติคณะรัฐมนตรีอื่นเป็นที่ดินซึ่งรัฐสงวนไว้เพื่อรักษากรรมชาติ ทำนองเดียวกันกับ
ที่เคยกำหนดไว้ในข้อ ๑ (1) แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2515 จะกระทำได้เพียงใด หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) ได้พิจารณา
ข้อหาหรือดังกล่าว โดยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(กรมป่าไม้
และกรมพัฒนาที่ดิน) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย(กรมที่ดิน)แล้ว มีความเห็นดังนี้

1. กรณีที่กรมป่าไม้หาหรือว่า บุคคลครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน
อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่ได้ขอรับอนุญาตให้จับจองที่ดินตาม
กฎหมาย ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ และไม่ได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา 5
แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ต่อมาภายหลังที่ประมวล
กฎหมายที่ดินใช้บังคับ ที่ดินนั้นได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขต
รักษามันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือมีมติคณะรัฐมนตรีให้สงวนไว้เป็นเขตป่าไม้ถาวร
ของชาติ ในกรณีเช่นนี้จะสามารถออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์
ตามมาตรา 59 ทวิ หรือมาตราอื่นได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า การครอบครองที่ดินก่อน
วันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน มี 2 ระยะ คือ ก่อนวันใช้พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน
(ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 และระยะตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวจนถึงวัน
ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน การครอบครองที่ดินก่อนวันใช้พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน
(ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 แม้จะไม่ได้รับอนุญาตให้จับจอง แต่มาตรา 13⁽¹⁴⁾

-----+
⁽¹⁴⁾ มาตรา 13 ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่โดยชอบ
ด้วยกฎหมายก่อนวันใช้พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479
ซึ่งยังไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ จัดการขึ้นทะเบียนที่ดินนั้นตามวิธีการที่กำหนด
ในกฎกระทรวง และให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดระยะเวลา
ให้ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินจัดการขึ้นทะเบียนเป็นท้องที่ ๆ ไป การกำหนด
ระยะเวลานั้น ให้กำหนดไม่น้อยกว่าสามเดือนและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่จัดการขึ้นทะเบียนที่ดิน
ไม่จัดการขึ้นทะเบียนที่ดินภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนดตามความในวรรคก่อน
มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

แห่งพระราชบัญญัตินั้น ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2486 ได้กำหนดให้บุคคลนั้นครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อไปได้ แม้ว่าจะมิได้ดำเนินการนำที่ดินไปขึ้นทะเบียน แต่ควรที่จะขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ มาตรา 6⁽¹⁵⁾ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 บัญญัติให้มีสิทธิขอรับโฉนดที่ดินตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งในการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเฉพาะราย มาตรา 59⁽¹⁶⁾ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 กำหนดให้ต้องมีหลักฐานแจ้งการครอบครองจึงจะขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ ส่วนผู้ที่ครอบครองตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 ใช้บังคับ ถ้าไม่ดำเนินการให้ชอบด้วยกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น การออกโฉนดที่ดินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง คือ กฎกระทรวง (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราช

⁽¹⁵⁾ มาตรา 6 บุคคลที่ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 ใช้บังคับ และผู้รับโอนที่ดินดังกล่าว ให้มีสิทธิขอรับโฉนดที่ดินตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดินสำหรับบุคคลที่ครอบครองที่ดินตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 ใช้บังคับเป็นต้นมา และก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ถ้าไม่ดำเนินการให้ชอบด้วยกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น การออกโฉนดที่ดินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวงและให้พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 คงใช้บังคับต่อไป

⁽¹⁶⁾ มาตรา 59 ในกรณีที่ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินมาขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะรายไม่ว่าจะได้มีประกาศของรัฐมนตรีตามมาตรา 58 แล้วหรือไม่ก็ตาม เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองด้วย

บัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ข้อ 1^(๑๗) ซึ่งต้องแจ้งการครอบครอง
ตามมาตรา 5^(๑๘) แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497
เช่นเดียวกัน จึงเป็นอันว่าการครอบครองที่ดินไม่ว่าก่อนใช้พระราชบัญญัติออกโฉนด
ที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 หรือตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติดังกล่าว จนถึง
วันใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน ที่ดินสองจำพวกนี้ต้องแจ้งการครอบครอง ถ้าไม่แจ้งการ
ครอบครองภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมาย
ที่ดิน พ.ศ. 2497 ใช้บังคับ หรือไม่ได้รับผ่อนผันการแจ้งการครอบครองจากผู้ว่า
ราชการจังหวัด ก็ขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไม่ได้ แต่ต่อมา
มาตรา 59 ทวิ^(๑๙) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของ
คณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 เปิดโอกาสให้ผู้ครอบครอง

-----+
(๑๗) ข้อ 1 ในท้องที่ซึ่งได้มีการออกโฉนดที่ดินแล้ว บุคคลที่ครอบครองที่ดิน
ตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479 ใช้บังคับ
เป็นต้นมา และก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่ได้ดำเนินการให้ชอบ
ด้วยกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น และได้แจ้งการครอบครองไว้แล้ว หากประสงค์
จะขอรับโฉนดที่ดิน ให้ไปยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดินในเขตที่มีสำนักงานที่ดิน หรือ
นายอำเภอในเขตที่ไม่มีสำนักงานที่ดิน

(๑๘) มาตรา 5 ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่
ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการ
ครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดิน
ไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในวรรคแรก ให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาสละสิทธิ
ครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เว้นแต่
ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้มีคำสั่งผ่อนผันให้เป็นการเฉพาะราย

การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรานี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่
แก่ผู้แจ้งแต่ประการใด

(๑๙) โปรดดูเชิงอรรถที่ 2, ข้างต้น

และทำประโยชน์ในกรณีข้างต้นสามารถขอกองออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ในกรณีที่มีความจำเป็นและมีจำนวนเนื้อที่ไม่เกิน 50 ไร่ เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะอนุมัติให้เกินกว่านั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการออกโฉนดที่ดินและออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ในการขอกองออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ถ้าที่ดินนั้นถูกกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหรือมีมติคณะรัฐมนตรีให้สงวนไว้เป็นป่าไม้อาวารของชาติไปก่อนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ เพราะผลของการไม่แจ้งการครอบครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ถือได้ว่าบุคคลเหล่านี้ละสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทแห่งประมวลกฎหมายที่ดินได้ และการกำหนดเขตป่าไม้อาวารของทางราชการข้างต้นทำให้ที่ดินดังกล่าวต้องห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินตามข้อ 8⁽²⁰⁾ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 โดยป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ถือเป็นที่สงวนหวงห้ามตามกฎหมายเฉพาะ และเขตป่าไม้อาวารตามมติของคณะรัฐมนตรีถือเป็นที่ดินซึ่งทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อรักษาธรรมชาติ นอกจากนี้ข้อ 9 (1)⁽²¹⁾ แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกโฉนดที่ดินและออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ยังกำหนดห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินที่ถูกจำแนกเป็นเขตป่าไม้อาวารตามมติคณะรัฐมนตรีอีกด้วย แม้ต่อมาระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2532) ว่าด้วยเงื่อนไขในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งใช้บังคับแทนระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ฯลฯ ข้างต้น จะไม่ได้กำหนดเงื่อนไขเรื่องเขตป่าไม้อาวารตามมติคณะรัฐมนตรีไว้เหมือนระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดิน

⁽²⁰⁾ โปรดดูเชิงอรรถที่ 5, ข้างต้น

⁽²¹⁾ โปรดดูเชิงอรรถที่ 3, ข้างต้น

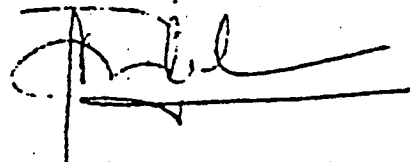
แห่งชาติ ฉบับที่ 2 ฯลฯ แต่เมื่อที่ดินถูกกำหนดเป็นเขตป่าไม้ของทางราชการแล้ว จึงไม่อาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ เพราะต้องห้ามตามข้อ 8 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ฯลฯ ที่กล่าวไว้ข้างต้น

2. กรณีที่กรมป่าไม้หาหรือว่า ในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามมาตรา 59 ทวิ ทางราชการจะกำหนดหลักการห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ไว้ในกฎกระทรวงซึ่งออกตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ กำนองเดี๋ยวก่อนที่เคยกำหนดไว้ข้อ 9 (1) แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) ฯลฯ ได้เนืองใด หรือไม่ นั้น เห็นว่า การออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในกรณีทั่วไปนั้น เป็นไปตามมาตรา 56⁽²²⁾ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ที่กำหนดให้แบบ หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 วางวิธีปฏิบัติในการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไว้แล้ว แต่การออกระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติซึ่งมาตรา 59 ทวิ⁽²³⁾ ให้อำนาจไว้ นั้น เป็นกรณีที่มุ่งจะช่วยเหลือผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งตกค้างการแจ้งการครอบครองให้มิตินทำกินตามสมควร โดยกำหนดแนวทางให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาและออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้เฉพาะกรณีจำเป็นเท่านั้น ซึ่งเป็นคนละกรณีกับกฎกระทรวงออกตามมาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน แต่อย่างไรก็ตาม ในการร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตาม

-----+
⁽²²⁾ มาตรา 56 แบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการออกใบจอง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ใบไต่สวนหรือโฉนดที่ดิน รวมทั้งใบแทนของหนังสือดังกล่าวมาแล้วนั้น ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

⁽²³⁾ โปรดดูเชิงอรรถที่ 2, ข้างต้น

ความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ว่าด้วยแบบ
หลักเกณฑ์ และวิธีการในการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดิน
ที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 7) กำลังดำเนินการอยู่
จะปรับปรุงร่างกฎกระทรวงให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวต่อไป

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน 2535